

IV

(EÜ asutamislepingu, ELi lepingu ja Euratomi asutamislepingu kohaselt enne 1. detsembrist 2009 vastu võetud õigusaktid)

EFTA JÄRELEVALVEAMETI OTSUS

nr 305/09/COL,

8. juuli 2009,

Notoddeni omavalitsuse ja ettevõtja Becromal Norway AS vahel sõlmitud energiamüügilepingu kohta

(Norra)

EFTA JÄRELEVALVEAMET⁽¹⁾,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut,⁽²⁾ eriti selle artikleid 61–63 ja protokoll nr 26,

võttes arvesse EFTA riikide vahelist järelevalveameti ja kohtu asutamist käsitlevat lepingut⁽³⁾ ja eriti selle artiklit 24,

võttes arvesse järelevalve- ja kohtulepingu protokoll nr 3⁽⁴⁾ I osa artikli 1 lõiget 3 ning II osa artikli 4 lõikeid 2 ja 4 ning artikli 7 lõiget 2,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi vastavalt osutatud sätetele⁽⁵⁾ ja võttes nende märkusi arvesse

ning arvestades järgmist:

I. ASJAOLUD

1. Menetlus

Järelevalveameti otsus nr 718/07/COL ametliku uurimismenetluse alustamise kohta avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* ning EMP kaasandes⁽⁶⁾. Järelevalveamet kutsus huvitatud isikuid üles esitama oma märkusi. Järelevalveamet ei saanud huvitatud isikutelt ühtegi märkust. Norra valitsus esitas oma märkused uurimismenetluse alustamise otsuse kohta 4. veebruaril 2008. aasta kirjas (toiming nr 463572).

⁽¹⁾ Edaspidi „järelevalveamet“.

⁽²⁾ Edaspidi „EMP leping“.

⁽³⁾ Edaspidi „järelevalve- ja kohtuleping“.

⁽⁴⁾ Edaspidi „protokoll nr 3“.

⁽⁵⁾ ELT C 96, 17.4.2008, lk 21, ning EMP kaasanne nr 20, 17.4.2008, lk 36.

⁽⁶⁾ ELT C 96, 17.4.2008, lk 21, ning EMP kaasanne nr 20, 17.4.2008, lk 36.

21. mai 2008. aasta kirjas palus abisaaja, Becromal Norway AS kokkusaamist järelevalveametiga. Kohtumine toimus 11. juunil 2008 järelevalveameti ruumides. Kohtumisel nimetasid Becromali esindajad muu hulgas täiendavat lepingut Notoddeni omavalitsuse ja Becromali vahel viimase käitatava elektrijaama reovee kasutamise kohta omavalitsuse poolt (toiming nr 482695).

2. Uuritud meetme kirjeldus

Notodden on omavalitsus Telemarki maakonnas Kagu-Norras. Asudes kohas, kus kaks jõge voolavad Heddalsvatneti järve, on omavalitsuse territooriumil märkimisväärsed hüdroenergiavarud.

Seda arvestades on omavalitsusel õigus saada kontsessioonäridelt kose kasutamise eest igal aastal teatav kogus nn kontsessioonienergiat. Kontsessioonienergia süsteem on sätestatud tööstusettevõtete litsentsimise seaduse 2. jao lõikes 12 ja koskede kasutamise reguleerimise seaduse 12. jao lõikes 15⁽⁷⁾. Vastavalt nimetatud (identse sõnastusega) sätetele on maakondadel ja omavalitsustel, kelle territooriumil elektrijaam asub, õigus saada riigi poolt määratud hinnaga kuni 10 % jaama aastast elektrenergia toodangust. Kuna kõnealune kontsessioon on antud enne 1959. aastat, põhineb hind, kui ei ole kokku lepitud

⁽⁷⁾ Kõnealustes sätetes on kirjas: „Litsentsis peab olema sätestatud, et litsentsi saaja peab loovutama maakondadele ja omavalitsustele, kus elektrijaam asub, kuni 10 % iga kose puhul omandatud täiendavast hüdroelektrienergiast, mis arvutatakse vastavalt 11. jao 1. alajaos sätestatud eeskirjadele, vrd 2. jagu, kolmas lõik. Loovutatava koguse ja selle jaotuse otsustab maakonna või omavalitsuse üldise energiavajaduse alusel asjaomane ministeerium. Maakond või omavalitsus võib kasutada saadud elektrit oma äranägemisel. [—] Elektri hind [omavalitsuse jaoks] määratakse kogu riigi hüdroelektrijaamade esindusliku valimi keskmise hinna alusel. Selle kulu arvutusse ei ole kaasatud kasum energia tootmisest üle tavapärase tootluse. Ministeerium määrab igal aastal elektrijaama ülekandelaajama tarnitud elektrenergia hinna. Esimese ja kolmanda lause sätteid ei käi nende litsentside kohta, mis kehtisid enne 10. aprilli 1959. aasta seaduse nr 2 jõustumist.“ (Tõlgitud Norra nafta- ja energeetikaministeeriumi tõlkest.)

madalamas hinnas, jaama nn konkreetsetel kuludel ⁽¹⁾. Seega on kontsessioonienergia hind üldjuhul turuhinnast madalam.

Iga omavalitsuse õigus saada kontsessioonienergiat otsustatakse tema „üldise energiavajaduse” alusel. Norra veevarude ja energeetika direktoraadi andmetel hõlmab see tööstuse, põllumajanduse ja kodumajapidamiste jaoks mõeldud elektrit, kuid mitte energiamahuka tööstuse ja puidutöötlemistööstuse jaoks mõeldut ⁽²⁾. Alates 1988. aastast on Notoddeni omavalitsusel olnud õigus saada Notoddenis asuva Sagafossi kose pealt ligikaudu 3,9 GWh, mis paistab olevat 2002. aastal tõusnud 7,114 GWh tasemele ⁽³⁾.

Lisaks õigusele saad kontsessioonienergiat vastavalt kontsessioonienergia määrustele paistab Notoddeni omavalitsusel olema õigus Notoddenis asuvat Sagafossi koske ka ise kasutada. Seda kasutusõigust ei kasutanud omavalitsus ise, vaid ettevõtja Tinfos AS. Vastutasuks oli omavalitsusel õigus saada nimetatud ettevõtja elektri jaamalt täiendavat elektrienergiat. Notoddeni ja Tinfosi ärisuhtet reguleerib praegu 15. augustil 2001 jõustunud leping ⁽⁴⁾. Selles lepingus on sätestatud, et kuni 31. märtsini 2006 oli omavalitsusel õigus osta ettevõtjalt Tinfos AS 30 GWh aastas, sealhulgas 3,9 GWh kontsessioonienergiat. Hinnaks oli määratud nii kontsessioonienergia kui ka täiendava elektrienergiakoguse puhul 13,5 Norra ööri / kWh. Pärast 31. märtsi 2006 on omavalitsusel olnud õigus osta vaid kontsessioonienergiat vastav energiakogus ja sellest ajast peale on kehtinud omavalitsusele sellise energia ostmiseks kehtestatud hinnad.

Omavalitsuste kontsessioonienergia saamise õiguse õiguslikkus aluses, millele on eespool viidatud, väljendatakse selgesõnaliselt, et omavalitsus võib kasutada kontsessioonienergiat oma äranägemisel, vaatamata asjaolule, et energiakogus, millele neil on õigus, arvutatakse nende „üldise energiavajaduse” alusel. Seega ei takista miski omavalitsusi müümast kõnealust energiakogust energiamahukale või mis tahes muule tööstusele, mis asub omavalitsuse territooriumil.

Nii sõlmis omavalitsus 10. mail 2002 alumiiniumfooliumitootjaga Becromal lepingu ⁽⁵⁾ selle energiakoguse edasimüügi kohta, millele tal oli õigus vastavalt Tinfosiga sõlmitud lepingule.

⁽¹⁾ Jaama konkreetsete kulud arvutatakse kuni 1959. aastani kehtinud õigusaktide alusel. Kõnealuste õigusaktide kohaselt arvutatakse konkreetsetel kuludel põhinev hind kui jaama tootmiskulud, kaasa arvatud 6 % intressi asutamiskuludelt, pluss 20 % marginaal, jagatud keskmise aastatoodanguga ajavahemikul 1970–1999. Vt nn KTV-Notat nr 53/2001, 24.8.2001, toiming nr 455241.

⁽²⁾ KTV-Notat nr 53/2001, vt eespool.

⁽³⁾ Vt Norra vastust teise teabetaotluse 4. küsimusele, toiming nr 449660.

⁽⁴⁾ Toiming nr 449660 lisa.

⁽⁵⁾ Norra 9. juuli 2007. aasta vastuse lisa, toiming nr 428860.

Leping kehtib tagasiulatavalt ja käsitleb seetõttu energiakogust, mis müüdi Becromalile alates 14. maist 2001 kuni lepingu allakirjutamise kuupäevani. Kogused paistavad vastavat neile, mille omavalitsus on saanud Tinfosiga sõlmitud lepingu alusel kuni 31. märtsini 2007, s.o 14,4794 GWh 14. maist kuni 31. detsembrini 2001, 30 GWh aastas ajavahemikul 2002–2005, 7,397 GWh 1. jaanuarist 31. märtsini 2006 ning optioon Becromalile omavalitsuse kontsessioonienergia ostmiseks 1. aprillist 2006 kuni 31. märtsini 2007. Hinnad peegeldavad ka omavalitsuse ja Tinfosi lepingus sätestatud, s.o 13,5 Norra ööri / kWh kuni 31. märtsini 2006 ja 1. aprillist 2006 kuni 31. märtsini 2007 „tingimustel, millistel Notoddeni omavalitsus võib sel ajal osta kõnealust elektrienergiat”.

Becromal otsustas osta kontsessioonienergiat ajavahemikul 1. aprillist 2006 kuni 31. märtsini 2007 ⁽⁶⁾. Notoddeni omavalitsus on selgitanud, et aprillist juunini 2006 ostis omavalitsus kontsessioonienergiat hinnaga 15,21 Norra ööri / kWh ja müüs selle Becromalile sama hinnaga. 2006. aasta juulist detsembrini maksis omavalitsus 11,235 Norra ööri / kWh ja müüs Becromalile hinnaga 15,21 Norra ööri / kWh. Jaanuarist märtsini 2007 maksis omavalitsus 10,425 Norra ööri / kWh ja müüs hinnaga 14,20 Norra ööri / kWh ⁽⁷⁾.

Becromal taotles 4. märtsi 2007. aasta kirjas ⁽⁸⁾ energiaostulepingu pikendamist. Samuti küsis ta, kas lepingusse saaks kirjutada suuremaid koguseid. Omavalitsus vastas taotlusele 30. aprillil 2007, pakkudes Becromalile omavalitsuse kontsessioonienergiat 1. aprillist kuni 31. detsembrini 2007 hinnaga 20 Norra ööri / kWh (mis vastab väidetavalt Põhjamaade elektribörsi Nord Pool 2007. aasta mai hetkehinnale) ja pärast seda kolmeaastast lepingut 1. jaanuarist 2008 kuni 31. detsembrini 2010 müügihinnaga 26,4 Norra ööri / kWh. Samuti kinnitas omavalitsus, et alates 1. aprillist 2007 on kontsessioonienergia maht 7,113 GWh.

Becromal vastas 30. juunil 2007, et nõustub 2007. aasta üheksaks viimaseks kuuks pakutud hindadega. Kuid pakkumisest ajavahemikuks 2008–2010 keelduti, pidades seda liiga kalliks. Omavalitsus vastas 4. juuli kirjas, et arvestades Becromali kirja, saadakse aru, et 2007. aasta energiakoguste osas ollakse kokkuleppele jõudnud. Seepärast koostab ta peagi kokkuleppe eelnõu. Ajavahemiku 2008–2010 suhtes jäi omavalitsus oma endisele seisukohale, et leping tuleb sõlmida turutingimustel ⁽⁹⁾. Omavalitsus on hiljem kinnitanud, et formaalset lepingut ei ole veel sõlmitud. Samuti ei ole peetud läbirääkimisi ajavahemiku kohta pärast 1. jaanuari 2008 ⁽¹⁰⁾.

⁽⁶⁾ Lepingupikenduse koopiat järelevalveametil ei ole.

⁽⁷⁾ Toiming nr 521513, 11. juuni 2009. aasta e-kiri.

⁽⁸⁾ Norra 9. juuli 2007. aasta vastuse lisa, toiming nr 428860.

⁽⁹⁾ Vt Norra 9. juuli 2007. aasta vastuse lisad, toiming nr 428860.

⁽¹⁰⁾ Vt Norra vastus järelevalveameti teisele teabetaotlusele, toiming nr 449660.

3. Norra ametiasutuste märkused

Norra ametiasutused esitasid oma märkused, edastades Notoddeni omavalitsuse saadetud kirja.

Omavalitsus väidab, et pikaajaliste börsiväliste lepingute turuhind oli Nord Poolis tõesti ligikaudu sama, mis Notoddeni omavalitsuse ja Becromali vahel kokkulepitu. Norra Statistikaameti kodulehelt allalaaditud tabeli „Hulgiturul müüdnud elektrienergia ja kontsessioonienergia hinnad aastatel 1994–2005”⁽¹⁾ kohaselt oli 2001. aastal keskmine hind 1–5 aastat kestvate lepingute puhul 13,6 Norra ööri / kWh, samal ajal kui Notoddeni ja Becromali vahel kokku lepitud hind oli 13,5 Norra ööri / kWh.

Omavalitsus tunnistab, et lepinguline hind ja Norra Statistikaameti tabelis olev hind on mõlemad Nord Pooli hetkehinnast oluliselt väiksemad. Omavalitsus juhib seoses sellega tähelepanu sellele, et Becromaliga kokkulepitud hinna ja turuhinna vahe (umbes 17,5 miljonit Norra krooni), mida on nimetatud omavalitsuse ettevõtjale saadetud kirjas ja millele on viidatud uurimismenetluse algatamise otsuses, on tegelikult kokkuleppehinna ja hetkehinna vahe.

Omavalitsus väidab asjaomase võrdlushinna kohta, et lepinguhinda tuleks võrrelda börsiväliste lepingute hinna ja mitte hetkehinnaga. Ehkki omavalitsus oleks võinud müüa lepingu alusel ostetud energiakoguseid hetketurul, võides seeläbi kõrgemat hinda saada, väidetakse, et see oleks tähendanud talle märkimisväärt finantsriski. See risk tuleneb omavalitsuse õigusest ja kohustusest osta kuni 31. märtsini 2006 Tinfosilt 30 GWh aastas hinnaga 13,5 Norra ööri / kWh. Kui hetkehind peaks kõnealusel ajal langema alla 13,5 Norra ööri / kWh, kannataks omavalitsus kahju. Norra ametiasutused kirjeldavad Becromaliga sõlmitud lepingut kompensatsioonilepinguna, millega kindlustatakse omavalitsus rahalise kahju vastu.

II. HINDAMINE

1. Riigiabi olemasolu

1.1. Riigiabi EMP lepingu artikli 61 lõike 1 tähenduses ja järelevalveameti kahtlused uurimismenetluse algatamise otsuses

Riigiabi EMP lepingu artikli 61 lõike 1 tähenduses on määratletud järgmiselt:

⁽¹⁾ Vt ajakohastatud tabel http://www.ssb.no/english/subjects/10/08/10/elektrisetetaar_en/tab-2008-05-30-23-en.html.

„Kui käesolevas lepingus ei ole sätestatud teisiti, on igasugune EÜ liikmesriikide või EFTA riikide poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis moonutab või ähvardab moonutada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, käesoleva lepinguga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see mõjutab lepinguosaliste vahelist kaubandust.”

Sellest sättest järeldub, et abi peab EMP lepingu tähenduses riigiabi olemasolu jaoks olema antud riigi vahenditest; see peab andma abisaaja(te)le valikulise eelise; abisaaja peab olema ettevõtja EMP lepingu tähenduses ning abi peab võima moonutada konkurentsi ja mõjutama lepinguosaliste vahelist kaubandust.

Järelevalveamet arvas uurimismenetluse algatamise otsuses, et Notoddeni omavalitsuse ja Becromali vaheline leping annaks Becromalile valikulise eelise ning sisaldab seega abi, kui lepinguosaliste kokku lepitud hind ei vasta turuhinnale. Järelevalveameti arvates näitasid juhtumi asjaolud, et lepingujärgne hind võis olla turuhinnast madalam. Järelevalveamet rõhutas, et omavalitsuse ja Becromali energiamüügilepingu järgne hind peegeldas hinda, millega omavalitsus ostis energiat Tinfosiga sõlmitud lepingu alusel. Kuna see hind omakorda põhines kontsessioonienergia hinnal ja peegeldas osaliselt hüvitist omavalitsusele selle eest, et Tinfos kasutas omavalitsuse kosekasutusõigust, oli see tõenäoliselt turuhinnast oluliselt madalam.

Järelevalveamet rõhutas, et hind tundub väike võrreldes muude ligikaudu samal ajal sõlmitud lepingutega. Lisaks viitas järelevalveamet omavalitsuse väitele, et leping oleks säästnud Becromalile turuhinnaga võrreldes 17,5 miljonit Norra krooni.

1.2. Eelise olemasolu EMP lepingu artikli 61 lõike 1 tähenduses

Et see tingimus oleks täidetud, peavad meetmed andma Becromalile eeliseid, mis vabastavad ta kuludest, mida ta üldjuhul peaks oma eelarvest kandma. Asi oleks nii, kui avalik-õiguslik üksus ei määra energiatariifi kindlaks nagu tavaline ettevõtja, vaid kasutab seda rahalise eelise andmiseks energiatarbijaile⁽²⁾. Käesoleva juhtumi puhul oleks eelis olemas, kui Becromali ja Notoddeni omavalitsuse vahelise lepingu järgne elektri hind oleks turuhinnast madalam. Sellisel juhul oleks meede ka valikuline, sest see toob kasu ainult Becromalile.

⁽²⁾ Vt liidetud kohtuasjad 67/85, 68/85 ja 70/85 Kwekerij Gebroeders van der Kooy BV ja muud vs. komisjon (EKL 1988, lk 219, punkt 28).

1.2.1. Turuhinna määramise alus

Esiolse märkusena märgib järelevalveamet, et lepingus sisalduv kulupõhine hinnamehhanism lubab eeldada majandusliku eelise olemasolu. Kontsessioonienergia hinnad oleksid eespool nimetatud õigusaktide kohaselt enamikul juhtudel turuhindadest märgatavalt madalamad. Ometi ei piisa majandusliku eelise olemasolu kindlaksmääramiseks vaid sellistest eeldusest. Tuleb tõendada, et sellise lepingu puhul nagu Notoddeni ja Becromali vahel sõlmitud, oli hind tõepoolest turuhinnast väiksem.

Järelevalveamet peab turuhinna kindlakstegemiseks hindama, milline hind olnuks erainvestorile turumajanduse tingimustes vastuvõetav. Järelevalveamet viitas uurimismenetluse algatamise otsuses makstud hinna ja turuhinna 17,5 miljoni Norra krooni suurusele vahele. Oma märkustes järelevalveameti uurimismenetluse algatamise otsuse kohta selgitasid Norra ametiasutused, et tegu oli hetke turuhinna ja lepinguhinna vahega. Kuna aga kõnealune leping on kahepoolne viieaastane leping, ei saa lepingujärgset hinda võrrelda hetke turuhindadega, sest need hinnad peegeldavad elektrienergia müüki elektribörsil Nord Pool. Nord Pooli elektri hetketurul kaubeldakse iga päev tunniste energiamahtudega, mis täidetakse füüsiliselt järgmise ööpäeva jooksul⁽¹⁾. Seega erinevad lepingute kestused ja nendega kauplemise tingimused oluliselt kõnealusest lepingust.

Uurida tuleb, kas turumajanduse tingimustes tegutsev erainvestor oleks sõlminud pikaajalise kahepoolse lepingu sama hinna ja tingimustega, mis kõnealusel lepingul. Järelevalveamet ei saa asendada hindamisel omavalitsuse äri- ja majandusliku mottemist enda omaga, mis tähendab, et omavalitsusel kui elektrienergia müüjal

on lai tõlgendusruum. Juhtumit saab tõlgendada riigiabiina vaid juhul, kui omavalitsuse valikule lepingu sõlmimisel ei ole muid usutavaid seletusi⁽²⁾. Kuna on olemas turg pikaajaliste kahepoolsete lepingute jaoks ja on võimalik määrata turuhinda, tuleb eeldada, et turuinvestorid võivad olenevalt asjaoludest eelistada sellist korraldust hetkehinnaga müügile, olgugi et energiakoguste müümine elektribörsil (saades seega hetkehinda) võinuks pakkuda suuremat kasumit. Võib olla mitu äriselgelt põhjendatud põhjust eelistada kindlal ajavahemikul ühte stabiilset ostjat elektribörsi kõikuvatele hindadele, näiteks riski vähendamine ja haldamise lihtsustamine.

Eespool öeldut arvestades leiab järelevalveamet, et lepingujärgset hinda tuleks võrrelda ligikaudu samal ajal samalaadsetel tingimustel sõlmitud umbes samasuguse kestusega lepingutes kokkulepitud hindade keskmisega. Järelevalveamet juhib eelkõige tähelepanu, et hinnata on vaja turuhinda, mida võis lepingu sõlmimise ajal põhjendatult eeldada, mitte lepingu kehtivuse ajal järgnenud hindade arenguturul.

1.2.2. Turuhinnaandmed kahepoolsete pikaajaliste lepingute puhul

Et määrata kindlaks kahepoolsete pikaajaliste lepingute turuhind kõnealuse lepingu sõlmimise ajal, esitasid Norra ametiasutused oma märkustes uurimismenetluse algatamise otsuse kohta Norra Statistikaametilt saadud statistilised andmed hulgiturul müüdüd elektrienergia ja kontsessioonienergia hindade kohta aastatel 1994–2005 (tookord Norra Statistikaameti tabel 24, praegu tabel 23).

Tabel 23

Hulgiturul müüdüd elektrienergia ja kontsessioonienergia hinnad. 1994–2007. Norra ööri / kWh⁽³⁾

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Kahepoolsed lepingud kokku	13,2	14,4	16	17,1	13,5	13,2	12,5	14,7	16,5	21,9	18,9	19,1	26,4	24,1
Kuni 1-aastased lepingud	11,9	14,7	17,2	19,6	15,1	13,4	12,5	18,4	20,5	29,2	23,8	23,6	36	24,2
1–5-aastased lepingud	14,2	15,6	16,8	18,7	14,9	15,6	15,2	13,6	17,3	21	18,8	18,5	23,7	31
Pikemad kui 5-aastased lepingud	13,5	12,7	14	13,7	11,2	11	10,7	10,5	10,4	12,4	12,4	12,1	20,6	15,5
Energiaturg kokku	17,3	12,3	25,4	14,2	12,1	11,7	11	19	21,6	30,8	23,8	24,7	39,5	24,3

⁽¹⁾ Vt täiendavad selgitused http://www.nordpoolspot.com/trading/The_Elspot_market/.

⁽²⁾ Vt analoogia põhjal järelevalveameti suunistes riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta riigi osalusega äriühingute suhtes tootmissektoris, punkt 5 lõiked 1 ja 3.

⁽³⁾ http://www.ssb.no/english/subjects/10/08/10/elektristetaar_en/tab-2009-05-28-23-en.html

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Hetkehinnad	18,2	11,3	25,4	14,3	12,1	11,7	11	18,8	21,6	30,8	24,9	24,7	39,6	24,3
Reguleeritud turg	17,3	14,8	25,3	13,6	12,1	11,8	10,3	19,1	20,8	30,5	23,8	24,3	38,4	24,4
Kontsessiooni-energia	9,8	9,4	10,4	10,9	9,1	10	9,3	10	9,7	8,7	7,6	7,5	6,8	7,6

Tabel näitab, et 1–5-aastase kehtivusega kahepoolsetes lepingutes oli kWh keskmine hind 2001. aastal 13,6 Norra ööri ja 2002. aastal 17,3 Norra ööri. Viiest aastast pikema kestusega lepingute puhul olid vastavad hinnad 10,5 Norra ööri ja 10,4 Norra ööri. Järelevalveamet küsis Norra Statistikaametilt teavet lepingute kohta, millel toodud statistika põhineb. Norra Statistikaameti väitel põhinevad tabelis esitatud hinnad asjaomasel aastal kehtinud hulгимүүгилепингutel, sealhulgas varem sõlmitud kehtivad lepingud. Tabel ei hõlma lepinguid lõpptarbijatega ⁽¹⁾. Norra Statistikaamet esitas ka tehnilise selgituse Norra ametiasutustele edastatud andmekogumi kohta ⁽²⁾.

Järelevalveamet leidis Norra Statistikaameti andmebaasist ka muid statistilisi andmeid, sealhulgas eelkõige tabeli 7 „Elektrienergia kvartali- ja aastahulgihindade aegread, ilma maksudeta“:

Tabel 7

Elektrienergia kvartali- ja aastahulgihindade aegread, ilma maksudeta ⁽³⁾

	1 2001	2 2001	3 2001	4 2001	1 2002	2 2002	3 2002	4 2002	1 2003	2 2003	3 2003	4 2003
Elektrienergia müük	24,3	17	15,8	16,1	16,9	13	14,2	25,6	29,2	20,7	23,8	25,4
Kindla hinnaga lepingud, katkematu tarbimine	13,7	12,1	13,6	17,4	16,1	14,6	12,6	11,2	23,7	10,7	10,9	11,1
Kindla hinnaga lepingud, vaba tarbimine	21,5	19,8	17,9	17,8	18,7	15,9	14,4	20,6	26,1	22,1	28,1	24,4
Elektri kättesaadavus	21,5	15,8	14,7	15	14,3	11,5	12,6	22,6	28,3	21,1	21,1	21,9
Uued kindla hinnaga lepingud (sõlmitud 3 kuu jooksul enne mõõtmisnädalat)	13,8	15,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33,1

	1 2004	2 2004	3 2004	4 2004	1 2005	2 2005	3 2005	4 2005	1 2006	2 2006	3 2006	4 2006
Elektrienergia müük	21,2	19,2	21,3	19,9	18,9	23,4	22,6	21,6	30,7	25,5	44,1	38,2
Kindla hinnaga lepingud, katkematu tarbimine	17,8	10,9	16	11	12,1	11,9	11,1	10,5	10,7	10,7	10,5	13,8
Kindla hinnaga lepingud, vaba tarbimine	20,7	21,5	23,2	20,7	22,6	21,6	17,9	20,3	26,9	21,9	36,7	33
Elektri kättesaadavus	19,6	17,3	19,7	19,1	16,8	22,8	22	18,6	29	26,2	42,7	36,7
Uued kindla hinnaga lepingud (sõlmitud 3 kuu jooksul enne mõõtmisnädalat)	—	25,5	—	18,9	23,2	—	—	—	33,5	—	—	—

⁽¹⁾ Toiming nr 495870.

⁽²⁾ Toiming nr 503107, *Redegjøreelse SSB*.

⁽³⁾ Esitatud on vaid need veerud ja read, milles käsitletakse kõige asjakohasemaid hindu ja ajavahemikke. Täisversioon on kättesaadav aadressil http://www.ssb.no/english/subjects/10/08/10/elkraftpris_en/arkiv/tab-2009-04-06-07-en.html.

Notoddeni omavalitsuse ja Becromali vahelise lepingu sõnastusest ⁽¹⁾ paistab, et tegu on nn katkematu tarbimise lepinguga, st lepinguga, mille kohaselt ostja saab kogu lepingu kestuse ajal igas minutis kindla energiakoguse ⁽²⁾. Kindla hinnaga katkematu tarbimisega lepingute puhul (tabeli rida 2) oli keskmine hind 14. mail 2001. aastal 12,1 Norra ööri / kWh ja 10. mail 2002. aastal 14,6 Norra ööri / kWh.

Tabeli viimases reas on esitatud nende kindla hinnaga lepingute järgsed hinnad, mis sõlmiti mõõtmisnädalale eelnenud kolme kuu jooksul. See näitab, et 2001. aasta teises kvartalis oli hind 15,6 Norra ööri / kWh, samal ajal kui 2002. aasta teise kvartali hinda ei paista teada olevat. Need arvanded hõlmavad nii katkematu tarbimisega kui ka vaba tarbimisega lepinguid.

Järelevalveamet kogus statistilisi andmeid ka Nord Poolilt. Nord Pooli statistika näitab aasta jooksul elektribörsil müüdud finantslepingute keskmisi päevahindu. Hinnad näitavad finantslepingute hindu asjaomasel kuupäeval. 14. mail 2001 olid hinnad kõnealuste lepinguliikide puhul 18,4 Norra ööri / kWh, 17,413 Norra ööri / kWh ja 17,75 Norra ööri / kWh ⁽³⁾.

Norra Statistikaamet esitas ka elektri hinnad lõpptarbijaile ⁽⁴⁾. Järelevalveamet ei pea neid andmeid aga kõnealuse lepingu puhul asjakohasteks, kuna energiamahuka tööstuse puhul kehtivad hinnad sisaldavad Norra Statistikaameti andmeil tõenäoliselt pikaajalisi valitsuse rahastatud lepinguid, mis on sõlmitud enne EMP lepingu jõustumist. Seetõttu on need hinnad palju madalamad kui eespool viidatud hulgihinnad ⁽⁵⁾.

1.2.3. Erinevate hinnastatistikate asjakohasus Becromali lepingu turuhinna määramisel

Kõige paremini võrreldava hinnateabe väljaselgitamiseks on vaja vaadata üksikasjalikult läbi Notoddeni ja Becromali leping.

⁽¹⁾ Lepingu punktis 2 on sätestatud: „Elektrienergia kogused jagunevad ühtlaselt kõikidele päevadele, selleks et iga kalendriaasta igal ajahetkel oleks võimalik kasutada sama võimsust.”

⁽²⁾ Toiming nt 521166, Norra Statistikaameti 5. juuni 2009. aasta e-kiri. Katkematu tarbimise lepingute vastandiks on vaba tarbimise lepingud, s.o lepingud, mis võimaldavad tarbijal valida, kui palju energiat igal ajahetkel võetakse.

⁽³⁾ Toimingud nr 521164 ja nr 521163.

⁽⁴⁾ Vt tabel 19 „Kaalutud keskmised elektri hinnad ja võrgurent ilma käibemaksuta. 1997–2007. Ööri/kWh”, http://www.ssb.no/english/subjects/10/08/10/elektrisiteetar_en/tab-2009-05-28-19-en.html.

⁽⁵⁾ Toiming nt 495870, Norra Statistikaameti 8. oktoobri 2008. aasta e-kiri.

Lepingule kirjutati alla 10. mail 2002, kuid see kehtib tagasiulatuvalt 14. maist 2001, mil tarnimine algas. Seetõttu saab küsida, kas asjaomased võrdlushinnad oleksid 10. mail 2002. aastal või 14. mail 2001. aastal kehtinud hinnad. Alustuseks tundub õigem vaadelda lepingu sõlmimise kuupäeva, sest sel päeval määrasid lepinguosalistes turu eeldatava arengu alusel kindlaks hinna ja lepingu muud sätteid. Kui aga leping, nagu käesoleval juhul, kehtib tagasiulatuvalt, pidi elektritarnimise algusest peale olema mingi vaikiv kokkulepe hinna ja lepingusätete kohta. Seetõttu leiab järelevalveamet, et arvesse on vaja võtta mitte ainult lepingu allakirjutamise kuupäeva hindu, vaid ka hinna üldist arengut tarnimise algusest kuni lepingu allakirjutamiseni.

Teiseks tuleb rõhutada, et võrdlushind peaks ideaaljuhul põhinema samalaadsetel ja sarnase kestusega lepingutel. See tähendab kindla hinnaga, katkematu tarbimisega, ligikaudu viieaastase kestusega lepingutel. Peale selle peaks võrdlushind eelistatavalt põhinema ajavahemikul 2001–2002 sõlmitud lepingute statistikal, mitte nende lepingute omal, mis lihtsalt kõnealusel ajal kehtisid.

Arvestades eespool öeldut, tuleks esiteks märkida, et Nord Pooli hinnad tunduvad vähem asjakohased, sest need peegeldavad üheaastase kestusega finantslepingute hindu. Finantslepinguid ei sõlmita energiakoguste kohta, vaid need tagavad ostjale kokkulepitud hinnaga teatava energiakoguse kindlal ajavahemikul tulevikus. Enne lepingu eest arveldamist tuleb elektrienergia füüsiliselt müüa hetketurul. Finantslepinguid kasutatakse tulevase energiavajaduse hinnakindlustamismeetmena ⁽⁶⁾. Seega on selliste lepingute müümise tingimused erinevad ja neid tuleb käsitada erineva tootena kõnealusest lepingust, mis on seotud konkreetsest elektrijaamast pärineva füüsilise energiakogusega. Seetõttu on järelevalveamet seisukohal, et finantsturu hinnad ei ole ilmingimata võrreldavad Becromali ja Notoddeni omavalitsuse vahel kokkulepitud hinnaga.

Eespool toodud tabelis 24 on esitatud kõikide kõnealusel aastal kehtinud lepingute hinnad. Sama kehtib tabelis 7 („Elektrienergia kvartali- ja aastahulgihindade aegread, ilma maksudeta”) esitatud katkematu tarbimise lepingute kohta. Ideaaljuhul peaks Becromali makstud hinda võrdlema 2001. aastal sõlmitud lepingute hindadega, mitte kõikide sel ajal kehtinud lepingute hindadega. Kahjuks ei ole järelevalveametile seda liiki teavet esitatud.

⁽⁶⁾ Energia finantsturu põhilisi jooni on kirjeldatud Nord Pooli kodulehel: <http://www.nordpoolsport.com/en/PowerMarket/The-Nordic-model-for-a-liberalised-power-market/The-financial-market/>.

Viimase kolme kuu jooksul sõlmitud kindla hinnaga lepingute hinnad (tabel 7, viimane rida) peegeldavad uute lepingute hindu. Nendes andmetes on koos nii katkematu kui ka vaba tarbimise lepingud. Kuna katkematu tarbimise lepingute hinnad tabeli muudel ridadel on teataval määral väiksemad kui vaba tarbimise lepingute omad, tundub tõenäoline, et ka uute lepingute hinnad oluksid veidi väiksemad, kui katkematu tarbimise lepingud oleksid eraldi näidatud. Pealegi tundub, et Norra Statistikaametil ei ole piisavaid hinnaandmeid seda liiki lepingute kohta 2001. aasta kolmandast kvartalist kuni 2003. aasta kolmanda kvartalini, sest selle ajavahemiku kohta ei ole hindu esitatud.

Kokkuvõttes leiab järelevalveamet, et ükski esitatud üksikhind ei sobi asjaomasel ajal sõlmitud seda liiki lepingu turuhinna täpseks kindlaksmääramiseks. Samal ajal on tabelis 24 esitatud 1–5-aastaste⁽¹⁾ kahepoolsete lepingute hinnad, tabelis 7 esitatud kindla hinnaga katkematu tarbimise lepingute hinnad ja uute kindla hinnaga lepingute hinnad seotud sama või samalaadset tüüpi lepingutega. Seetõttu on nad Becromali lepingu turuhinna kindlaksmääramisel *asjaomased*. Ühtekokku võivad need andmed anda hinnavaheemiku, mis võiks järelevalveameti seisukohast olla asjakohane turuhinna näidik.

Tabelis 24 on 2001. ja 2002. aastal kehtinud 1–5-aastaste lepingute hinnad vastavalt 13,6 Norra ööri / kWh ja 17,3 Norra ööri / kWh. Viiest aastast pikema kestusega lepingute puhul olid vastavad hinnad 10,5 Norra ööri / kWh ja 10,4 Norra ööri / kWh. Tabel 7 näitab, et 2001. ja 2002. aasta teises kvartalis kehtinud kindla hinna ja katkematu tarbimise lepingute hinnad olid vastavalt 12,1 Norra ööri / kWh ja 14,6 Norra ööri / kWh. 2001. aasta teises kvartalis sõlmitud uute kindla hinnaga lepingute hind oli 15,6 Norra ööri / kWh. Need hinnad erinevad mõnevõrra ja vaevalt saab neid otseselt võrrelda. Sellegipoolest tundub, et Becromali lepingu hind, 13,5 Norra ööri / kWh, jääb vahemikku, mille saab määrata eespool toodud andmete alusel. Arvestades märgatavaid erinevusi üksteisele järgnevate kvartalite hinnaandmetes (tabel 7), tundub, et turul valitses teatav ebakindlus.

Et teha kindlaks, et lepingujärgne hind andis Becromalile eelise riigiabi eeskirjade tähenduses, peab järelevalveamet leidma, et hind hälbib *piisavalt* väljakujunenud turuhinnast, et sellist järe-

dust õigustada⁽²⁾. Nagu eespool kirjeldatud, ei ole lepingu täpset sõlmimisaegset turuhinda võimalik kindlaks teha. Kuid asjaomase ajavahemiku üldine hinnapilt, eelkõige 1–5-aastaste hulgmüügilepingute hind 2001. aastal (13,6 Norra ööri / kWh, tabel 23), kindla hinna ja katkematu tarbimise lepingute hind 2001. aasta teises kvartalis (12,1 Norra ööri / kWh, tabel 7) ja 2001. aasta teises kvartalis sõlmitud uute kindla hinnaga lepingute hind (15,6 Norra ööri / kWh, tabel 7) annavad hea viite turuhinna vahemiku kohta. Lisaks oli hind 2001. aastal pikemate kui viieaastaste lepingute puhul 10,5 Norra ööri / kWh. Algses lepingus oli kokku lepitud hinnas 13,5 Norra ööri / kWh. Võttes arvesse asjaomase ajavahemiku eespool kirjeldatud üldisi hinnatendentsi ja eelkõige näivalt kõige võrreldavamaid hindu, arvab järelevalveamet, et lepingujärgne hind ei paista piisavalt erinevat tõenäolisest turuhinnast, et järelevalveamet saaks järeldada, et leping andis Becromalile majandusliku eelise.

Lepingu pikenduse puhul mõistab järelevalveamet, et algse lepingu punkt 7 annab selles sätestatud tingimustel Becromalile *seadusliku õiguse* pikendada lepingut 1. aprillist 2006 kuni 31. märtsini 2007. Punkt sisaldas algses lepingus ja see tehti 2001/2002. aastal lepinguosalistele siduvaks. Alternatiivina oleksid lepinguosalistel saanud valida viieaastase lepingu asemel kuueaastase lepingu sõlmimise lepingu järgse hinnaga 13,5 Norra ööri / kWh. Seetõttu leiab järelevalveamet, et lepingu pikenduse aja hinda tuleks hinnata algse lepingu osana, *s.o* võrreldes 2001/2002. aastal sõlmitud pikaajaliste kahepoolsete lepingute turuhinnaga. Nagu eespool märgitud, olid pikendusaja hinnad sõltuvalt hooajast 15,21 Norra ööri / kWh ja 14,20 Norra ööri / kWh. Kuna nimetatud hinnad on suuremad kui algse lepingu järgne hind 13,5 Norra ööri / kWh, ei erine need, kooskõlas eespool esitatud väidetega, piisavalt asjakohasest turuhinna vahemikust, et väita majandusliku eelise olemasolu.

Nimetatud asjaoludel järeldab järelevalveamet, et Becromali leping ei andnud Becromalile eelist EMP lepingu artikli 61 lõike 1 tähenduses.

2. Kokkuvõte

Eespool esitatud hindamise alusel on järelevalveamet seisukohal, et Notoddeni omavalitsuse ja ettevõtja Becromal Norway AS vaheline leping kestusega 14. maist 2001 kuni 31. märtsini 2006, samuti selle pikendus 1. aprillist 2006 kuni 31. märtsini 2007, ei kujuta endast riigiabi EMP lepingu artikli 61 lõike 1 tähenduses,

⁽¹⁾ Koos lepingu pikendusega on lepingu kestus peaaegu kuus aastat. Järelevalveamet arvab siiski, et leping on rohkem võrreldav 1–5-aastaste lepingutega, sest kõik viiest aastast pikemad lepingud on koondatud kokku, sealhulgas väga pikaajalised (*s.o* üle 20 aasta) lepingud.

⁽²⁾ Vt analoogia põhjal Esimese Astme Kohtu otsuseid kinnisvara müügiiga seotud juhtumite kohta: kohtuasi T-274/01 Valmont, (EKL 2004, lk II-3145, punkt 45) ja liidetud kohtuasjad T-127/99, T-129/99 ja T-148/99, Diputación Foral de Alava, (EKL 2002, lk II-1275, punkt 85) (praegu edasi kaebamata).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 3

Ainult ingliskeelne tekst on autentne.

Artikkel 1

EFTA järelevalveamet on seisukohal, et leping ettevõtja Becromal Norway AS ja Notoddeni omavalitsuse vahel, mis kehtis 14. maist 2001 kuni 31. märtsini 2006, samuti selle pikendus kuni 31. märtsini 2007 ei kujuta endast riigjahi EMP lepingu artikli 61 lõike 1 tähenduses.

Brüssel, 8. juuli 2009

EFTA järelevalveameti nimel

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud Norra Kuningriigile.

eesistuja

Per SANDERUD

kolleegiumi liege

Kristján A. STEFÁNSSON
